

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Første søndag i fastetiden – 17. februar 2013

Prekentekest: Matt 26, 36-45

Lesetekst I: 2 Sam 12,1-10

Lesetekst II: Hebr 5,7-9

Frelsen kostet dyrt

Første søndag i faste

Advent er full av aktiviteter som forbereder oss for julehøytiden. Fastetiden passerer uten at vi nesten tenker på det. Hvert år, i forkant av påsken, har jeg hatt et foredrag med tittelen ”Åtte dager i Jerusalem” – påsken fra dag til dag. Og hver gang møter jeg takknemlighet fra tilhørerne over at de for en gangs skyld får høre hele påskefortellingen i ett. Det forteller meg at det er rom for fordypning og behov for å få sammenheng i begivenhetene. Og det forteller meg at det er mulig å lede menighetene inn i en forberedelsestid før påske. Dagens tekst er et godt sted å begynne. Her er mye å lære, og mye å meditere over.

Dagen da dette hendte

Det har vært mye diskusjon om hvilken dag dette skjedde på. For min del har jeg valgt å feste lit til den kronologi som Ole Christian Kvarme bruker i boka ”Åtte dager i Jerusalem”. I følge den var påskemåltidet torsdag kveld, og hendelsen i Getsemane fra midnatt og utover natten fram til fredag morgen.

Kvarme gjør også et poeng av at det på Jesu tid var en tradisjon med en våkenatt i påskeuka, nettopp denne spesielle natten. Bakgrunnen var at flere viktige begivenheter i Israels historie hadde hendt akkurat denne dagen i jødernes historie. Det var derfor ikke utenkelig at Messias ville åpenbare seg nettopp denne natten. Ideelt skulle en derfor våke og være forberedt på å ta imot ham. Det kan være dette Jesus tenker på med ordene ”Våk med meg”.

Tekstsammenhengen

Alle fire evangelistene har det til felles at den forholdsvis største delen av det de skriver, er Jesu lidelseshistorie. Og der Johannes vanligvis har sine egne fortellinger og sin egen disposisjon i forhold til de andre, så følger alle fire hverandre ganske presist i beskrivelsen av denne uka. Poenget er: **Disse dagene er de viktigste i hele fortellingen om Jesus.**

Og det er her i Getsemane at selve Jesu lidelse begynner å bli synlig. Getsemane er et godt sted for en dyp meditasjon over det offer Jesus brakte.

Stedet

Getsemane var, og er, en hage nede i Kedrondalen, mellom Oljeberget og Tempelberget. Det er ikke langt å gå fra byen ned dit. Navnet Getsemane betyr olivenhage eller olivenpresse. De hadde "ofte" vært der, Jesus og disiplene (Joh 18,2).

I dag er Getsemane en hage med gamle oliventrær, som godt kan være vokst fram av trærne på Jesu tid, selv om vi vet at det har vært hogst i området i sammenheng med romernes beleiring av Jerusalem. Olivenfrukten på slike gamle trær har det populære navnet "rumi" = romersk, noe som kan være et språklig hint om at her bokstavelig talt er snakk om gamle røtter.

Nylig er det også funnet en vei i området, fra romersk tid. Dagens Getsemane er derfor med stor sikkerhet den samme hagen som på Jesu tid. "Alle nasjoners kirke" fra 1924 er bygd ved hagen. Den første kirken en kjenner til på stedet, var fra det fjerde århundre. Det er også gamle tradisjoner om grotter i området, der den ene angivelig skulle vært brukt av disiplene under Jesu bønnekamp.

Noen enkeltheter i teksten:

Kontraster

Det var våkenatt. Getsemane ligger ikke lenger fra byen enn at lys og larm kan sees og høres. I hvert et hjem er det glede, forventning og fellesskap. Selv kommer de derfra, med påskemåltidets sterke opplevelse ferskt i minnet. Som det siste ble håpets beger drukket og lovsangen sunget.

Og nå er de ute i mørket. Gleden avløses av tretthet. De modige ord om å kjempe for Jesus (Peter), avløses av søvnighet. Fellesskapet byttes med ensomhet for Jesus sin del. Herfra må han gå alene.

En underlig tretthet

Kvarme sier det slik: "Mens folket (inne i byen) våker og venter på sin Messias, sovner de som er sammen med ham – Israels håp og glede. Ja, disiplene sover mens Messias kjemper sin største kamp – sin kamp med Israels Gud".

Som du vil

Motsatsen er "som jeg vil". Dette siste er hva vi mennesker lever etter. Det var slik også David levde, da han tok seg til rette overfor en annens kone. Det ble han konfrontert med, jamfør første lesetekst, med rett adresse: "Du er mannen". Men David kunne ikke gjøre alt godt igjen, tross sin anger, for Gud hadde allerede pekt på en annen, Messias: "Du er mannen" – som skal leve etter Guds vilje, og sone for alle som valgte selvlivet.

Jesu kamp

Var kampen reell? Ja, og den var hard.

Den hadde en synlig side. Legen Lukas noterte seg noen observasjoner som hører faget hans til: "Og han kom i dødsangst så svetten falt som blodsdråper ned på jorden", Luk 22,44. Jeg har sett kommentert at når angsten blir stor nok, kan slike fysiske utslag komme. Andre lesetekst fra Hebr sier også noe om dette: "Da Jesus levde som menneske, bar han fram bønner og nødrops, med høye skrik og tårer, Hebr 5,7.

Og den hadde en usynlig side. "Slik Jakob kjempet sin nattlige kamp med Gud ved vadestedet Jabbok, slik Moses kjempet med Gud en natt da han var på vei fra Midjan til Egypt, slik kjemper nå Jesus en nattlig kamp med Gud i Getsemane" (Kvarme). Men aldri før har en slik nattlig kamp vært så hard. Og den skal bli enda hardere, før dagen er omme.

Til prekenen

Jeg ser to ”aktører” i prekenteeksten. Jesus på den ene siden, og disiplene på den andre. En måte å preke på er å kontrastere mellom dem. Disiplene med sin søvnighet som ikke ville, ikke evnet, ikke oppdaget, men svek sin herre. Jesus som allerede her måtte begynne vandringsen alene. Disiplene, og vi med dem, vil komme dårlig ut, og Jesus tilsvarende godt.

Av en eller annen grunn kjenner jeg på en motstand mot en slik måte å preke på. En siger så lett over i en klage over hvor dårlig disiplene tedde seg, og vi med dem. Jeg har ikke lyst å sende menigheten inn i fastetiden med et lass dårlig samvittighet.

Jeg vil heller forsøke å preke om den ene, Jesus, ut fra et luthersk kjerneord: ”Die Koste”.

”Die Koste”: Hva min frelse kostet har. Allerede her i Getsemane ser vi hva det kostet Jesus å gi sitt liv. Kampen oppleves reell for Jesus, det er ikke spill. Innholdet i den, at han skal møte Gud som representant for den syndige slekt, er reell. Men den er dypere enn disiplene ser, det innerste og det verste gjenstår. Det vil det bli anledning til å utdype i påsken.

På første søndag i faste er vi i starten av en forberedelsestid. En tid for meditasjon. Å starte denne perioden i Getsemane med å betrakte Jesu kamp, med tanke på hva min frelse kostet har, det kan være en god inngang i fasten.

Salme-/sangforslag:

NoS 123 – Over Kedron Jesus treder
Sangboken nr. 664 – Hin time i Getsemane

Oddbjørn Stjern

Sokneprest i Gauldal prosti i Nidaros bispedømme. Mangeårig engasjement, og tidligere også ansettelse i Israelmisjonen.

oddbjorn.stjern@loqal.no